

SANJAM ŠKOLU

RAZMIŠLJANJA UČENIKA/ICA O BUDUĆNOSTI OBRAZOVANJA

***SANJAM ŠKOLU:
RAZMIŠLJANJA UČENIKA/ICA O BUDUĆNOSTI OBRAZOVANJA***

Sanjam školu: razmišljanja učenika/ica o budućnosti obrazovanja

Izdavač: Forum za slobodu odgoja, Đorđićeva 8, 10000 Zagreb

Za izdavača: Eli Pijaca Plavšić

Urednici: Mario Bajkuša, Vanja Kožić Komar, Divna Rogić

Grafičko oblikovanje: Mario Bajkuša

Lektorica: Ranka Đurđević

Prijedlog citiranja: Bajkuša, M., V. Kožić Komar i D. Rogić ur. (2020.) Sanjam školu: razmišljanja učenika/ica o budućnosti obrazovanja. Zagreb: Forum za slobodu odgoja.

Tekst je dovršen u kolovozu 2020.

© Forum za slobodu odgoja, 2020.

Aktivnost je provedena uz potporu i podršku Open Society Foundations.

MOJA ŠKOLA BUDUĆNOSTI

IVANA ĐEREK, 3. R., II. GIMNAZIJA, ZAGREB

Sve počinje s djetetom koji ulazi u školu. Dijete jednostavnog i iskrenog srca s maštom kakvu samo dijete može imati. Cilj školstva od sada postaje očuvati to dijete. Očuvati ga kroz čitav proces obrazovanja kako nikada ne bi izgubilo svoju dobru i iskrenu namjeru, svoju radoznalost i zaigranost, svoj mali svijet prepun genijalnih ideja. Svijetu trebaju takvi odrasli ljudi. To je cilj škole budućnosti.

Zato je prvi korak na početku školovanja bitan kako na samom početku ne bismo izgubili to dijete. Prve četiri godine moraju biti posvećene igri i otkrivanju. Najvažnije bi bilo čitanje priča, pisanje, igra, rad rukama, čak i gledanje crtića. To bi zauzimalo većinu dana, a zatim bi ostatak vremena djeca učila osnove matematike, pisanja, čitanja i stranog jezika. Ostale predmete svladavali bi kroz igru i neformalno učenje. Priroda i društvo pretvorila bi se u sadnju cvijeća i skupljanje smeća, likovni i glazbeni bili bi vrlo bitni, učenici bi ukrašavali svoje učionice, učili i stvarali pjesme, a svaka godina završavala bi velikom priredbom koja bi se sastojala od svih ideja koje su te godine niknule iz dječjih glava. Dakako puno bi vremena provodili u prirodi pa bi nastava trajala do 16 sati.

Nakon prve četiri godine slijedile bi četiri godine prijelazne faze. U njoj bi djeca svoje vještine slušanja, pisanja i razmišljanja usmjerila na činjenično znanje o stvarnom svijetu. Djeca su već naučila sjediti i slušati ili gledati i razmišljati, samo što sada bajke, crtiće i igre zamjenjuju stvarnim pričama o tome kako funkcionira svijet i ljudi u njemu, te priče djeci bi mogle biti jednako nevjerovatne kao i one izmišljene, tako da će tada glavni posao nastavnika biti nikada ne prestati pričati priče. Djeca tada upijaju kao spužve i četiri godine moći će svladavati osnove svih predmeta od zemljopisa i povijesti do fizike i kemije. Bitan dio je da neće biti ocjena jer jednostavno neće biti vremena za njih od svih priča koje profesori imaju ispričati, ali će djeca dobivati zadatke koje će morati ispuniti kako bi prošla razred i ponovila gradivo. S obzirom na to da je faza prijelazna, ne smijemo zaboraviti da i dalje barem pola vremena dijete treba imati slobodu i priliku za vlastito stvaralaštvo kroz ples, pjesmu, priču, glazbu ili glumu. Djeca će tada biti najmotiviranija za

stvaranje i jako je važno da imaju pažnju svakog profesora, pedagoga ili psihologa kako bi im pomogli da ideje pretvore u stvarnost.

Nakon svega toga dolazi ono najljepše, srednja škola. Srednja škola temeljila bi se na „sokratskom dijalogu“, učenik bi slušao, ali sada već i izražavao svoje mišljenje i oblikovao ga kroz raspravu s profesorom i ostalim učenicima. Zato opet ne bi bilo mjesta za ispite i ocjene, ali učenici bi svaka tri mjeseca polagali inicijalne ispite iz hrvatskog, matematike i stranog jezika. Glavna ideja srednje škole je kroz predmete koje bi učenici odabrali, naučiti izraziti sebe i svoj stav, ali prije svega stvoriti ga i imati potrebu za njim. Učenici bi morali svladati komunikaciju i kritičko razmišljanje jer će to od njih zahtijevati radoznalo i prijateljsko dijete koje iz njih nije nestalo. To dobro dijete bit će ključno za novi svijet koji mi sada ne možemo ni zamisliti, ali sigurno postoji neko dijete u nekoj klupi kome vlastita mašta ne da mira i ova škola to sigurno neće propustiti.

CITATI

„U dosadašnjem školovanju puno puta sam naišla na djecu koja su od strane vršnjaka bila zlostavljana, a nisu dobila pravu podršku od profesora, što uviđamo rečenicom koja je obilježila moje djetinjstvo: „Ma pustite ih, pa to su samo djeca!“ Djeca bi se trebala osjećati sigurnije i dolaziti u školu s veseljem bez straha od nasilja ili omalovažavanja.“

- VALENTINA KUTNJAK, 3. R., SREDNJA ŠKOLA MATE BLAŽINE, LABIN

„Nakon što svijet ozdravi, želim više učiti, više upoznavati, više sudjelovati... Kažu da je život san, a san su i sami snovi. Ako je tako, onda i ja želim sanjati, želim sanjati o budućnosti, želim osjetiti ritam u srcu koji će me odvesti na pravi put i na put koji uistinu želim.“

- SARA ŠPOLJAR, 2. R., SREDNJA ŠKOLA IVANA TRNSKOG, HRVATSKA KOSTAJNICA

„...Nije toliko bitno kakva je škola kao zgrada, već je bitno kakvi ljudi u njoj rade i pohađaju nastavu te imaju li se kome obratiti za pomoć kada im je potrebna. Svaki učenik i profesor imao bi pravo glasa bez obzira o čemu se radi, a u slučaju da imaju ideje za poboljšanje nastavnog programa, to bi se uzimalo u obzir i pokušalo realizirati ako je vjerodostojno.“

- PETRA LUČIĆ, 3. R., SREDNJA ŠKOLA KNEZA BRANIMIRA, BENKOVAC

„Želim školu, školu, ne ustanovu, ne nešto što se mora proći. (...) Trebali bismo se bavljati i s radošću ulaziti kroz školska vrata i svi bi se trebali međusobno prihvaćati!“

- PAULINA LUKIĆ, 2. R., ZDRAVSTVENA I VETERINARSKA ŠKOLA DR. ANDRIJE ŠTAMPARA, VINKOVCI

CITATI

„U toj školi bi se djecu učilo za život. Učilo bi se djecu da prihvate sve ljude, s manama i vrlinama. Učilo bi se djecu da se pripreme za život te sve odgovornosti koje ih čekaju. Vratila bih predmet domaćinstvo. Tako bi se učenici učili osamostaljavati, makar na minimalnoj razini. (...) Škola za život djecu bi učila kako se u životu nositi sa situacijama koje svi moraju proći, sa situacijama koje bismo izbjegli, no život nas uči da svoje probleme savladavamo, a ne da bježimo.“

- NIVES PERKOVIĆ, 2. R., MEDICINSKA ŠKOLA OSIJEK

„Modernizacija škola ne znači djetetu u prvom razredu dati tablet na korištenje, a on se ne zna ni potpisati, modernizacija udžbenika ne znači promijeniti u njemu tri rečenice. Treba si postaviti pitanje je li tijekom reforme školstva ijednom uvaženo mišljenje učenika. Je li ijedan učenik imao pravo reći da mu se ovaj sustav ne sviđa? Čak i ako jest, njegovo mišljenje nije bilo relevantno. Ono što ja vidim kao jedan od većih problema jest taj da se djeci ne da pravo na razmišljanje. Ono što negdje piše, to tako mora i biti (tako je u nekim situacijama to nužno). Ako učenik izrazi svoje neslaganje s određenom činjenicom, padne na pik profesora koji ga smatra buntovnikom koji samo proturječi. Mislim da djeci treba dati pravo na izražavanje.“

- NIKOLA MARIĆ, 4. R., SREDNJA ŠKOLA TOPUSKO, TOPUSKO

„Sanjam školu u kojoj smo svi prijatelji. U kojoj se zabavljamo više nego sada, družimo i učimo kako biti dobar čovjek. Uz našu struku i obavezne predmete, imamo satove kuhanja, obavljanja kućanskih poslova, dobrote i poštenja. Profesori nas uče onome najbitnijem, a nebitne stvari za život izbacujemo iz plana rada.“

- MELISA HERC, 1. R., MEDICINSKA ŠKOLA OSIJEK

„Važno je samo imati volju, ljubav i želju naučiti nešto novo. Pokrenuti se i uzeti život u svoje ruke. Treba znati da nijedan zanat nije poniženje i treba samo slijediti svoje snove. Jer sve što želiš, možeš i ostvariti!“

- MATIJA MARIJA BRDAR, 3. R., OBRTHIČKO-INDUSTRIJSKA ŠKOLA U IMOTSKOM

2.

NAGRADA

SANJAM ŠKOLU

ŠKOLA BUDUĆNOSTI

ANA ŠAFARIĆ, 2. R., GRADITELJSKA ŠKOLA ČAKOVEC

Može li u budućnosti postojati škola koja se razlikuje od sadašnje? Škola u koju učenici dolaze sretni. Škola u kojoj zapravo učimo nove stvari, stvaramo nova prijateljstva i stječemo nove vještine. **Voljela bih misliti da takva škola stvarno može postojati, no gledajući kako se obrazovni sustav nije promijenio već desetljećima, ta nada polako nestaje.** Učenici troše veliku količinu vremena na školu, učenje i zadaće, što im ne ostavlja slobodnog vremena za stvari koje vole. Iako je svatko različit, u našem obrazovnom sustavu nema mjesta za posebne tretmane. Sustav se temelji na zapamćivanju, pa se tako djeca koja brzo i lako pamte smatraju odličnim i pametnim učenicima, a djeca koja trebaju malo više vremena smatraju se lijenima. Kreativnost i talenti djece zanemaruju se, a njihova se osobna mišljenja potiskuju. Slušaj, šuti, sjedi, riješi. Ipak, samo kritiziranje neće nam pomoći, treba nam promjena.

Za početak, mislim da bi usmena ispitivanja trebala biti ukinuta ili barem najavljena učeniku koji će odgovarati. Jedini razlog zašto je ispitivanje uopće dopustivo jest da se djeca potaknu da ne uče kampanjski već kontinuirano. U savršenom svijetu to bi bila dobra ideja, no u stvarnosti učenici imaju previše obaveza da bi uspjela učiti svaki predmet uzastopno, pa moramo birati prioritete. Također postoje ljudi koji zbog anksioznosti jednostavno ne mogu stajati i odgovarati pred drugima, ali već smo svi upoznati s činjenicom da škola rijetko vodi brigu o mentalnom zdravlju učenika. Ako se učenici požale na nekog profesora, najčešće nitko ništa ne poduzme, učenici se karakteriziraju kao lijeni i onda gube povjerenje u autoritete. Mislim da bi se trebala povećati pauza za užinu i izbor hrane jer je opće zdravlje učenika još jedno područje koje se zanemaruje. Morali bismo imati veći izbor izvannastavnih aktivnosti, više sportova, glazbe, kreativnosti. Trebalo bi uvesti obavezan predmet na kojem se djeca uče samostalnom životu, npr. kuhanju, čišćenju, plaćanju računa, politici i općenito važnim stvarima. Školska dvorana trebala bi uvijek biti otvorena

učenicima, ne samo za vrijeme Tjelesne kulture. Dobili bismo šansu upoznati više učenika iz škole i pritom biti aktivniji.

Za kraj, mislim da bi škole trebale slaviti više praznika, ukrasiti hodnike i upriličiti priredbe (koje bi organizirali učenici). Škole bi izgledale znatno ljepše i vladala bi bolja atmosfera, a učenici bi se mogli riješiti stresa, zabaviti se, družiti i pokazati svoje talente ostalim učenicima. Škole podcjenjuju snagu sitnica koje učenicima mogu popraviti dan. Nadam se da škola budućnosti postoji i da nije u onoj dalekoj, već bliskoj budućnosti. Škola u kojoj su učenici sretni i stječu nova znanja.

CITATI

„Ono što bi ovu školu činilo posebnom jest međusobna povezanost te odnos nastavnika i učenika. U njoj bi se učile moralne vrijednosti te pripremali učenici da postanu jakim i odlučnim osobama čvrstog stava, s vlastitim pogledom na svijet u kojem su svi jednako važni jer, ipak, svi smo mi samo ljudi koji traže svoj put.“

- MATEA MORAS, 3. R., OBRTNIČKO-INDUSTRIJSKA ŠKOLA U IMOTSKOM

„Znam da reda mora biti, ali zašto bi sat morao trajati baš 45 minuta? Nekad je potrebno više, a nekad manje da bi se odradilo sve što trebamo znati i što nas zanima. Ne bismo li mogli svaki dan posvetiti samo jednom ili dvama predmetima? U „mojoj“ školi obavezne i „teške“ predmete „olabavit“ ćemo povremenom glazbom i laganom tjelovježbom.“

- MARTIN POŠTEK, 2. R., SREDNJA ŠKOLA KONJIŠČINA

„Oduvijek sanjam o idealnoj školi u kojoj možemo raditi što god poželimo, ali nakon karantene i virtualne nastave vjerujem da je puno učenika shvatilo što znači ljudski dodir, potpora i utjeha ljudi koji nas okružuju.“

- MARTA DOBOŠ, 2. R., POLJOPRIVREDNA I VETERINARSKA ŠKOLA, OSIJEK

„... Školsko razdoblje trebalo bi biti manje opterećeno činjenicom koju ćemo ocjenu dobiti iz kojeg predmeta i hoće li nam ta ocjena biti dovoljna za upis željenog smjera, a više bi se trebalo posvetiti učeniku kao pojedincu, njegovim željama, njegovim mogućnostima i sklonostima. (...) Dragi profesori, šaljete nam poruku da ocjene nisu važne, a s druge strane, bez jako dobrih ocjena nam ne omogućujete nastavak puta naših snova.“

- LUCIJA KVAŠIĆ, 2. R., SREDNJA ŠKOLA HRVATSKI KRALJ ZVONIMIR, KRK

CITATI

„Sanjam o tome da se ne pravi razlika među učenicima te da se sa svakim jednako postupa bio netko bogat, siromašan, lošiji učenik ili bolji“

- LORA BROZ, 2. R., MEDICINSKA ŠKOLA OSIJEK

„Ono što mislim da ne valja jest to da se učenicima ne pruža neka osnovna naobrazba o obavljanju svakodnevnih poslova kao što je plaćanje računa, pisanje zamolbi ili pak popunjavanje ugovora... Često se znam susresti s ljudima koji su završili neke teške škole i fakultete, ali ne znaju obaviti neke sitne radove samo zato što im nitko nikada nije pokazao, a željeli bi naučiti. (...) Imao sam priliku upoznati mnogo svojih vršnjaka koji znaju detaljno naučiti neki predmet, ali nisu sposobni izraziti svoje mišljenje, a to je problem!“

- LEO ZNIKA, 2. R., SREDNJA ŠKOLA TINA UJEVIĆA, KUTINA

„Uvođenje ekologije kao predmeta i stručni predavači, ljubitelji prirode i životinja trebali bi nam razvijati svijest da ne možemo živjeti odvojeni od prirode, već u skladu s njom. Kako se samo brzo obnavljala kada smo je samo malo prestali zagađivati i pretjerano koristiti za svoje nehumane svrhe. Nadalje, briga o sebi, svojem tijelu i psihi, možda u školskom predmetu nazvanom Zdrav život učilo bi nas se kako se brinuti o sebi, o tom da zdravije, a ispunjenije živimo. Psiha je ono što nam tijelo čini snažnim i zdravim i nju nikako ne bi trebalo zapostaviti. Koliko smo samo divnih životinja (a sve su divne i prekrasne) istrijebili. Naša bi nova škola imala naglasak na životu, prirodi i životinjama. (...) Škola bez interakcije učenika i profesora i učenika međusobno je hladna, prazna, ja bih rekla – tužna. Nedostaju nam naši svakodnevni razgovori, smijeh, naša različita mišljenja. Sada je najbolje vrijeme za promjene. Na suvremenije, ali definitivno i na ljudskije!“

- ADRIANA KROG, 2. R., KOMERCIJALNA I TRGOVAČKA ŠKOLA, BJELOVAR

3.

NAGRADA

SANJAM ŠKOLU

SANJAM ŠKOLU

PETRA MARKAN, 2. R., SREDNJA ŠKOLA IVANA TRNSKOG, HRVATSKA KOSTAJNICA

Nalazim se u dječjem parku pored svoje zgrade. Sjedim na klupi i razmišljam. U pozadini mojih misli je dječji smijeh, vika: „Ja ću prvi!“ Uglavnom, sve ono što možete čuti u dječjem parku. Odlučila sam ih pitati vesele li se školi. Što mislite kakvi su odgovori prevladali? Većina je odgovorila da ne želi u školu i da se još žele igrati. Sad dolazi još jedno pitanje. Zašto djeci, čim spomenete školu, odmah na pamet pada kraj igre? Možda jer su to čuli od starije djece koja su u školi ili jer im roditelji to govore. Zašto bi se djeci uskratila igra ako idu u školu?

Svima je poznato da je škola „odgojno-obrazovna ustanova“ itd. Ali što ako bismo u tu definiciju dodali pridjev zabavna? Mislim da bismo svi bili zainteresiraniji, ali možda i ne. Napokon dolazimo do glavne teme. Kakva je to moja škola iz snova? Zatvorite oči i zamislite ovu situaciju. Ulazite u školu... Samo malo, kako sam zamislila da čitate zatvorenih očiju? Uglavnom, glumite da ste zatvorili oči. Idemo ispočetka. Ulazite u školu, čujete razne glasove, to su učenici na hodnicima škole, prave škole, a ne neke virtualne. Učenici komentiraju novi početak, svoje pustolovine tijekom karantene, ljetnih praznika, a i iskustava s *online* nastave. U redu, sad je dosta zamišljanja, možete otvoriti oči. Kao što ste mogli primijetiti, odnosi u školi su vrlo dobri, odlični. Svatko sa svakim. Dobro, naravno da to ne trebamo očekivati, ali barem nema loših odnosa i prepiranja, tko se ne voli, ne razgovara. **Čujete li zvono? Ne, naravno da ne čujete, ali barem se pravite da čujete, hvala! Učenici ulaze u učionice. Danas imamo jedan od novih predmeta: Mislim. To je predmet na kojem svatko ima pravo iskazati mišljenje bez ismijavanja te pokazati neke igre za zabavu koje se njemu sviđaju. Zatim Pokazujem. To je predmet na kojem se čine dobra djela; pomaže se ljudima i životinjama. Još jedan predmet koji jest posljednji, ali ne i manje važan, a to je Razumijem. To je predmet na kojem učenik pomaže svome prijatelju iz razreda da razumije neki predmet, svi znamo da će vršnjak vršnjaku bolje nešto objasniti nego profesor. S tim predmetima učenik bi trebao shvatiti da je lijepo pomagati i biti nekome pokazatelj da se dobro dobrim vraća. Škola bi bila organizirana tako da si svatko može pronaći kutak za razmišljanje, zabavu, odmor i druženje. Profesorima bi bilo lakše voditi nastavu jer**

bi učenici s tim novim predmetima, a pogotovo s predmetom Razumijem, shvatili da ni profesorima nije lako. Svi bi voljeli ići u školu. Možda zvuči nemoguće, ali nikad ne reci nikad.

Nadam se da vam se svidjela moja škola iz snova. Nije pretjerana, ali je dosta dobra i drugačija od ostalih, zar ne? Svi znamo da je to škola iz snova, a snovi ne traju vječno i jednom se moramo probuditi, a jednom možda i ne mora biti, vidjet ćemo...

3.

NAGRADA

SANJAM ŠKOLU

SANJAM ŠKOLU

LARISA ROSO, 2. R., MEDICINSKA ŠKOLA OSJEK

Moja škola je jedinstvena, predivna i lijepa, a moja ju mašta čini idealnom. Nijedno dijete nije u potpunosti zadovoljno svojom školom, već uvijek priželjkuje onu „svoju” školu. Školu iz mašte. Priželjkuje svoju idealnu školu.

Dok prilazi školi, čuje se vesela pjesma. Osjećaj je isti, kao i kad se u kazalištu gleda najveseliji mjuzikl. Na ulazu u školu čeka te ljubazan vratar koji s ljubavlju svakom učeniku otvara vrata. Škola je predivna, iako ima sasvim normalan izgled. Krase ju zidovi u šarenim bojama, lijepi i veliki prozori, učenički grafiti i slike poznatih junaka iz bajke. U školi se nalaze i slike poznatih književnika, a njihovi citati također krase školske zidove. Najveće bogatstvo škole je njena unutrašnjost. Prostire se na pet divnih i prostranih katova do kojih se može doći dizalom, ali i stubama. Na prvom katu svaki profesor ima svoj kabinet, a na drugom katu se nalaze učionice za brojne učenike. Treći kat bio bi spreman za tjelesne aktivnosti, a iznad njega nalazila bi se knjižnica sa svim knjigama svijeta. Zadnji kat služio bi za odmaranje i druženje svih učenika i profesora. U idealnoj školi profesori nikada nisu ljuti ili bezvoljni, već su uvijek nasmijani i dobro raspoloženi. Idealna škola bila bi puna učenja i pokusa, pa učenici ne bi morali kući ići praznih glava s hrpom zadaće. Idealna škola zaslužuje i idealnu opremu, pa bi stoga škola bila opremljena s mnogo informatičke opreme, spremne i ispravne za rad. Nakon upoznavanja unutrašnjosti škole, vrijeme je da škola zasluži i učenike. Idealna škola ima i idealne učenike. Međusobno poštivanje, tolerancija, razumijevanje i solidarnost načela su ponašanja svih učenika. Nasilja u školi ne bi bilo jer bi tada bile poduzete odgojne mjere. Voljela bih da sva djeca ulaze u školu s osmijehom i da se međusobno svi pozdravljaju. **Bilo bi prekrasno vidjeti djecu koja vole svaki sat te da im satovi ne prolaze u iščekivanju zvona. Idealna škola djeci bi osiguravala mir i sigurnost. Ona ne bi stvarala pritisak ili strah, već osjećaj doma. Želim da se zaboravi na ukore i jedinice te da se sa svom djecom radi prema njihovim mogućnostima i sposobnostima. Želim školu koja će nam pomoći u izgradnji stavova. Želim školu u kojoj se slobodno može izraziti zapažanje i stav. Školu koja će poticati naše vrline i darovitost. Školu koja će nam dati nadahnuće. Škola koja će nam dati krila i spoznaju da je zanosu**

i snazi naše duše i mladosti samo nebo granica. Želim školu koja će odnjevovati u nama ljudskost, dobrotu i plemenitost te još sve one vrline za koje i ne znamo, a koje čovjeka čine čovjekom. Čovjek je živo biće koje ima visoko razvijen mozak sposoban za apstraktno razmišljanje, govor, rješavanje problema, introspekciju i još niz drugih stvari. Ove stvari moraju se naučiti u školi, u ustanovi koja nas odgaja i u kojoj provodimo više vremena nego kod kuće s roditeljima. Profesori trebaju biti osobe koje su tu za nas. Trebaju biti prijateljski nastrojeni. Nije lako biti profesor, pogotovo ako pokušavaš smiriti razred učenika čiji su hormoni jako aktivni! S druge strane, nije lako biti učenik, pogotovo kada si primoran nekoliko sati dnevno slušati gradivo koje te možda ne zanima. No uvijek je dobro naći kompromis i biti u lijepom i zdravom odnosu. Takav odnos bio bi najčešći u mojoj idealnoj školi.

Možda je san, a možda i bliska budućnost, tko zna! Možda smo iz dana u dan sve bliži tomu. Možda smo iz dana u dan sve bliži snu idealne škole.

SANJAM ŠKOLU

KATARINA LONČAR, 2. R., PRVA EKONOMSKA ŠKOLA, ZAGREB

Snovi, bili metaforički ili stvarni, slike su koje predstavljaju naše misli, osjećanje, želje i sjećanja. Smatra se da svi kao ljudi sanjamo. Tako i ja danas, metaforički ili stvarno, sanjam školu.

Sanjam školu koja potiče razmišljanje, kreativnost i radoznalost, koja učenike uključuje u učenje, u kojoj glupo pitanje ili glup odgovor ne postoji, koja nas potiče da sami dolazimo do odgovora. Školu koja nam ne puni glave činjenicama kako bismo ih onda prenijeli na papir. Školu u kojoj učenike zanima primjena gradiva, a ne hoće li to biti u testu. Sanjam školu u kojoj dobivene informacije možemo povezivati i primjenjivati u stvarnom životu. Školu koja nije pusta teorija, već primjena. Školu u kojoj učenici ne žive za zvuk zvona i kraj nastave, već onu koja gradi karakter i uspješne ljude čije se samopouzdanje gradi znanjem, a ne zbrojem bodova i dijeljenjem ocjena. Sanjam školu koja svaku vrstu maltretiranja „sreže u korijenu“ i ne shvaća ga kao „dječju šalu“. Sanjam školu koja uči da je svaki posao vrijedan te da ne mora svatko biti pravnik, liječnik ili veliki znanstvenik, već da su automehaničar, kuhar i vodoinstalater jednako vrijedni, koja izjednačava ponudu poslova s potražnjom istih. Sanjam školu koja priprema za život, a ne za ispit.

Neki će reći da su snovi samo fikcija i mašta, pa se tako i moj san o školi nekima može činiti kao fikcija, no ja čvrsto vjerujem da je sve moguće ukoliko pravi ljudi naprave prave poteze. Svijet ostaje na nama, učenicima, ali za taj svijet nas ipak netko treba pripremiti.

CITATI

„Ubrzo sam shvatila da *online* škola i nije toliko zanimljiva. Nestalo je uzbuđenja, treme pred ispit ili odgovaranje. Nisam čula zvuk zvona, nisam imala prijatelje pokraj sebe, čak su mi i profesori počeli nedostajati!“

- ENA LOVRIĆ, 2. R., ZDRAVSTVENA I VETERINARSKA ŠKOLA DR. ANDRIJE ŠTAMPARA, VINKOVCI

„Tijekom karantene puno sam maštala o školi. Kako bi ona izgledala, što bi učenici radili i kakav bi bio pristup i školski program. Ne bih puno toga promijenila u školi ni po školi. Ostavila bih one dobre stare ploče i krede, kao i knjige na stolovima. Promijenila bih način rada s učenicima – više projekata, likovnog i literarnog izražavanja, možda čak i snimanje filmova; ukratko više zabave. Kad bi škola takva bila, mislim da bih uživala ići u nju, voljela bih ju.“

- EVELYN KERI, 2. R., MEDICINSKA ŠKOLA OSIJEK

„Škole bi trebale dobiti nove predmete koji su vezani za život nakon školovanja. (...). Priroda i društvo ili biologija nas uče o životinjama, prirodi i ljudima, ali većina djece nikada nije vidjela svinje, kokoši, vjevericu ili srnu ili nisu bili u šumi... Isto tako nastava bi trebala biti prilagođena tako da učenici više sudjeluju, da sami dolaze do zaključka.“

- HELENA MARTINČIĆ, 3. R., KOMERCIJALNA I TRGOVAČKA ŠKOLA BJELOVAR

„Nakon srednje škole mlade očekuje otvaranje bankovnog računa, kupovina nekretnina, plaćanje računa i slično. Sve to danas ne učimo u školi, a na jedinstvenom predmetu koji bih osmislio učili bismo o tome. Nešto kao Politika i gospodarstvo s dopunama, ali i time da se uči od prvog razreda srednje škole, a ne samo jedne godine.“

- HRVOJE DEBELJAK, 2. R., SREDNJA ŠKOLA PREGRADA, PREGRADA

CITATI

„Također, postojalo bi više izvannastavnih aktivnosti zbog izgradnje boljeg odnosa učenika s profesorima, ali i boljih odnosa među učenicima. Osim toga, to bi omogućilo da se učenici upoznaju s nekim novim područjima. (...) Kako je srednjoškolsko obrazovanje pojedincima posljednja stanica u školovanju, potrebno je više ih pripremati za budućnost i samostalnost.“

- KLARA VULELIJA, 2. R., SREDNJA ŠKOLA KNEZA BRANIMIRA, BENKOVAC

„Ambicije nas tjeraju naprijed, a ocijene nas kočē. Svaka čast izuzecima. Promijenite male stvari da bismo mi mogli stvarati velike stvari za lijepu našu Hrvatsku. Mi smo vaša budućnost!“

- LANA GLAD, 3. R., TEHNIČKA ŠKOLA RUĐERA BOŠKOVIĆA, ZAGREB

„Svi smo drukčiji, ali smo svi jednako vrijedni. Svatko od nas ima vlastitu prošlost te kakva god ona bila, ne smijemo odvajati i raspoređivati ljude po kategorijama koje se temelje na našim predrasudama samo zato što ne vidimo širu sliku. Ako je nekome društvu doista stalo do obrazovanja, potruditi će se da škola ne bude samo ustanova u kojoj se činjenice napamet recitiraju, već mjesto na kojem će se moralni ljudi usavršavati, neodgojeni podučavati, a svi skupa pripremati za pošten i humanitaran rad u budućnosti.“

- LARA BOŽANIĆ, 1. R., ŠKOLA LIKOVNIH UMJETNOSTI, SPLIT

„Od velike je važnosti da djeca odmalena nauče vrijednost života i kako oni mogu uljepšati i unaprijediti ovaj svijet. Još jedna velika životna lekcija jest da će u životu pogriješiti puno puta, ali kada pogriješe, trebaju preuzeti odgovornost i ispraviti pogrešku. Nakon pada ima uspona, u savršenosti ima i nesavršenosti, to je što nas čini ljudima. (...) Više bi bilo praktičnih primjera koji bi nas upućivali i spremali za daljnji život, debata i razgovora koji bi uključivali sve učenike bez obzira na njihove sposobnosti jer svi smo mi dovoljno inteligentni i svima nam treba dati priliku da izrazimo svoje mišljenje i argumentiramo ga bez obzira svidjelo se to profesoru ili ne. Svi mi mladi ljudi imamo pravo reći svoje stavove i mišljenje.“

- LAURA LEKAJ, 3. R., SREDNJA ŠKOLA MARKANTUNA DE DOMINISA, RAB

CITATI

„Ako nastavnik nije pravedan, učenici bi trebali sve reći ravnatelju i razgovor bi bio izveden na pristojan način. Ravnatelj bi trebao poslušati obje strane priče i ispravno donijeti odluku. Glavno pravilo bilo bi: nastavnici ni pod kojim okolnostima ne smiju praviti razlike među učenicima, niti ih drugačije tretirati zbog njihovih dostignuća i mogućnosti!“

- LAURA TOT, 2. R., MEDICINSKA ŠKOLA OSJEK

„Sustav bez ocjena mogao bi značiti veću slobodu i opušteniji prostor učenja. Smatram da su djeca sama po sebi znatiželjna te da njihovu znatiželju i ogromnu glad za znanjem uništava baš škola koja ih stavlja u ladice ocjena 1...2...3...4...5. Djeca tada gube volju za učenjem. Neki vijaju prosjekom 5,0 kao medaljom i dokazom svoje inteligencije učeći napamet i zaboravljajući pravi razlog zašto su u školi. Drugi unaprijed odustaju od te utrke za brojkama kao medaljama. Tek kada dođu u moje godine, zapitaju se što im znači odlična ocjena ako iza te ocjene ne stoje znanje i vještine potrebni za stvarni život!“

- ANDREJ NIKOLIĆ, 3. R., MEDICINSKA ŠKOLA OSJEK

„Poručuje nam se da smo lijeni ako ne možemo obaviti sve školske obaveze. Uči nas se da život nije fer i da nas nitko neće poštediti te da nema načina izaći iz rutine života sve do mirovine. Mnoge su se mentalne bolesti razvile među tinejdžerima zbog previsokih očekivanja. Naravno, to nije jedini razlog, ali poznajem mnogo inteligentnih mladih ljudi koji su demotivirani i istrošeni zato što iza sebe imaju dvije jedinice, predviđaju tri, a roditelji i profesori očekuju brzi ispravak na petice. Nekada je to lijenost, nekada je nemogućnost, ali najviše se radi o pritisku!“

- LEDA LEMAIĆ, 3. R., XV. GIMNAZIJA, ZAGREB

SANJAM ŠKOLU

LARA ČARAPOVIĆ, 1. R., MEDICINSKA ŠKOLA OSIJEK

Svijet se nezaustavljivo mijenja. Ono što se jučer činilo nemogućim, danas postaje normalno i uobičajeno u svim područjima čovjekova rada i djelovanja. Tako je i u školi. Svemu tomu pridonosi razvoj tehnologije koji utječe na naš život i uskoro škola i razredi sigurno neće izgledati kao danas. Iako mnogi misle da će škola budućnosti biti poput neke scene iz jednog od novijih filmova serijala Star trek, ja se iskreno nadam da neće biti tako! No u jedno sam sigurna: što god nam nosila budućnost, krede i klasične ploče, ispita znanja i učeničkih klupa sigurno neće biti. Neće biti mnogih stvari koje su nam danas potpuno uobičajene i bez kojih ne možemo zamisliti školu. Promjene zahvaćaju obrazovanje, odnosno škole, prije svega zbog tehnološkog napretka, a i sada smo, tijekom nastave na daljinu, na neki način zakoračili u školu budućnosti. Nikada nisam vjerovala da ću reći kako mi škola nedostaje, no to se sada događa. Da, nedostaje mi moja škola! Možda ne u ovom i baš ovakvom obliku kao što je bila do sada, ali... SANJAM ŠKOLU!

Kako bi trebala izgledati škola u budućnosti?

S obzirom razvoj spoznaja i tehnologija, teško će biti moguće organizirati nastavu za 30 učenika koji trebaju učiti o istome na jednak način. Dostupnost interneta i baza podataka dovest će do promjene u načinu poučavanja. Nastava će biti individualizirana i usmjerena na svakog pojedinca uzimajući u obzir razlike i posebnosti svakoga. Sustav obrazovanja morat će se prilagoditi.

Brojčane ocjene i klasični ispiti znanja također će morati doživjeti promjene, ocjene bi trebale biti opisne. To bi pridonijelo motivaciji i razvoju vještina, a samim time i drugačijoj atmosferi u razredu. Učenikov glavni cilj neće više biti „osvajanje“ ocjena bez obzira na stvarne vještine i znanja. Klasični ispiti znanja na koje smo navikli u velikom broju slučajeva uopće ne vrednuju sposobnosti i vještine, traže znanje

podataka koje je zaista nepotrebno učiti napamet. Kako ocjenjivanje više nije isto, i „papirnati“ imenik postao je već danas uspomena iz prošlosti.

Kreda i ploče polako će nestati jer već sada gotovo svaki učenik ima svoje prijenosno računalo ili tablet opremljen s puno tehnoloških dodataka koji mu olakšavaju učenje i praćenje nastave. U svemu ovome i pernice, zajedno s gubicama i olovkama, bit će tek izložak u nekome muzeju.

S obzirom na to da će se promijeniti način poučavanja, i izgled učionice će se promijeniti. Nadam se da neće biti klupa i klasične ploče, već prostora za slobodno kretanje bez nametnutih stega i pravila. Upotreba interneta, društvenih mreža, socijalnih grupa, digitalnih arhiva i različitih načina okupljanja učinit će nastavu manje ukalupljenom po strogim pravilima, a profesori će biti važni usmjeravatelji učenja.

No još će jedna stvar postati prošlost: školski udžbenici sa stotinama stranica kao dosad! Nov način poučavanja poticat će razvijanje vještina, bar se nadam! Učitelji i učenici koristit će se najrazličitijim nastavnim materijalima, projektima koji će im omogućiti savladavanje raznih vještina i istraživanje različitih predmeta povezivanjem, ovisno o vlastitim interesima i izboru budućeg zanimanja. S obzirom na to klasične školske torbe također više neće biti potrebne. U školi budućnosti ovo će nestati iz škole i školskog života ili promijeniti oblik. Sadašnji obrazovni sustav temelji se na pamćenju podataka, a to u suvremenom svijetu više nije dovoljno. Nastupilo je doba kompjutorizacije kojom baš i nisam previše oduševljena. Upravo se to pokazalo i u vrijeme nastave na daljinu. Nisam presretna gledajući cijeli dan u zaslon računala, prebirući po podacima koje tražim po različitim izvorima i prepisivanjem pukih činjenica koje su mi preopširne, a često i nepotrebne. Učenici dobro uče u poznatom vlastitom okružju, ali ne i najbolje. Nedostaju mi moji prijatelji, moji profesori, moja škola... Sanjam školu u kojoj ću razgovarati, razmjenjivati mišljenje, a ne učiti u tišini svoje sobe.

Tehnologija u nastavi treba biti pomoćno sredstvo, a ne preuzeti uloge svih u učenju. Učitelji trebaju pomagati učenicima razumijevati i povezivati pojave. Većina nas sjeća se barem jednog učitelja koji je pobudio volju za učenjem određenog predmeta, a iPad to ne može niti će ikada moći. Razgovor oči u oči stvara dobre odnose, a gledanje zaslona na računalu ne stvara osjećaj ugođe kao kad smo u društvu. Škola budućnosti, i uza sve tehnološko, treba biti i škola licem u lice jer gradi osjećaj važnosti, osobnosti, osjećaj za druge.

Ne kažem da škole budućnosti ne nose i dobro: dostupnost i brži protok informacija, sloboda u pristupu učenju, no bila bih sretna kad bi suvremena škola, škola budućnosti, povezala ono što nosi napredak, ali i sve što je dobro i danas. Želim školu koja će dograđivati svakoga učenika u onome u čemu je dobar, dati mu slobodu. Razmišljam o školi koja će odgovarati učeniku, a ne učenik školi!

Sanjam školu u kojoj će se razvijati osjećaj zajedništva i kreativnost jer samo tako svatko će ostvariti svoje ciljeve i pridonijeti napretku cijeloga društva. Zanimljivo će biti promatrati što će donijeti škola budućnosti, a za sada sanjam žamor u učionici, glas profesora, male i velike odmore, smijeh, sitna zadirkivanja i svoj razred!

PUT U BUDUĆNOST

JAN SAMEK, 2. R., PRVA EKONOMSKA ŠKOLA, ZAGREB

Obrazovanje je jedno veliko putovanje koje traje čitav život i koje nas čini bogatijima. Proces obrazovanja razlikuje se kod svakoga pojedinca u njegovim sklonostima i afinitetima. Za svako putovanje potrebna nam je karta i vodič, tako je i s obrazovanjem. Ta karta je obrazovni sustav, a vodiči su naši profesori i svi ostali sudionici našega obrazovanja. Ako nam je karta loša, nažalost ni uz najbolje vodiče ne možemo kvalitetno i uspješno stići do cilja, zato je potrebno detaljno istražiti kartu i korigirati pogreške ili stvoriti novu. Tu kartu, odnosno obrazovni sustav, čine škole, njezini učenici, profesori i svi ostali školski djelatnici. Zato samo zajedničkim djelovanjem uistinu od škole možemo stvoriti pravu utopiju.

Škola budućnosti treba se temeljiti na razvijanju učeničkih sposobnosti i usmjeravanju učenika u zanimanja koja ih interesiraju, a to se može postići boljim odnosom profesora i učenika. Njihovi povremeni hladni odnosi moraju se popraviti i korigirati kako bi komunikacija bila bolja i slobodnija. Kada već govorimo o povezivanju, u školi je važno međusobno povezati učenike asimilirajući razrede i koristeći mogućnost razmjene kako bi se na taj način stekla velika životna iskustva i proširili vidici. Kada čujem riječ budućnost, prva asocijacija mi je tehnologija, ali s njom moramo biti oprezni jer ako zaboravimo na prave knjige i bilježnice, mogli bismo zaboraviti čitati i pisati, a to nikako ne želimo. Za digitalizaciju školstva potrebne su nove školske zgrade, a sve bih smjestio na jedan veliki zajednički prostor poput male gradske četvrti. Tamo bi se nalazile škole, veliki prostrani parkovi i igrališta, mnogo drveća, učionice na otvorenom i naravno veseli učenici. Školske zgrade bile bi prostrane, a naglasak bih stavio na ekologiju. Konkretnije, na krovovima škola bili bi solarni paneli te bi školski namještaj bio napravljen od biorazgradivih materijala. Učionice s okruglim stolovima ojačale bi timski rad među učenicima, školske knjižnice bile bi pune knjiga i računala, a hodnici ispunjeni različitim zanimljivim sadržajima. Osim modernizacije već postojećih škola, stvorio bih nove škole. Svakodnevno pratimo sve veći tehnološki napredak koji, osim znanstvenih otkrića, stvara nova radna mjesta. U strukovne škole uveo bih nove smjerove poput: dizajner videoigara, astronautski tehničar, biokemijski

tehničar, tehničar za genetiku, tehničar zaštite okoliša i sl. Izuzev novih smjerova i škola, potrebni su novi predmeti na kojima će se mladi učiti javnom govoru, toleranciji, pravilnom i etičnom životu u zajednici, odnosno formirao bih tri nova obvezna predmeta, a to su: Javni govor i nastup, Tolerancija te Društveno-kulturni odgoj. S ovim predmetima učenici bi dobili potrebna znanja i ljudske vrijednosti koje će im kasnije koristiti u životu. Mediji često postavljaju moralna pitanja oko nošenja uniformi u školama. Javnost je podijeljena u mišljenjima, jedni govore kako je to dobro, dok drugi naglašavaju kako to smanjuje različitost i kreativnost. Razmišljajući o ta dva stajališta, shvatio sam kako spajanjem dviju suprotnosti dobivamo rješenje: rješenje su uniforme koje svaki učenik može urediti na svoj način, bez isticanja naziva kompanija i sl., ali uz različite detalje i crteže može se postići zanimljiva uniforma. Na taj način dobili bismo jednakost po pitanju vrijednosti neke robe i isticanju naziva kompanija, a istovremeno bismo potaknuli kreativnost, originalnost i različitost među učenicima. Dolazak do škole mnogim učenicima često stvara velike probleme pa tako mnogi kasne, a mnogi dolaze satima ranije. Kako bi se to zaustavilo, kao dobru opciju predlažem školski javni prijevoz, odnosno javni prijevoz koji je organiziran samo za učenike i studente. U budućnosti ćemo imati brže vlakove i bolju prometnu infrastrukturu u gradovima, pa će im sam put do škole trajati kraće.

Put do ostvarivanja naše škole budućnosti je dug i krivudav, ali uz zajedništvo, trud i slogu možemo proći taj put i ostvariti krajnji cilj, a to je kvalitetno, ravnopravno, veselo, ekološko i tehnološko futurističko obrazovanje. Vežite se jer krećemo na put!

MOJE OBRAZOVANJE IZ SNOVA

PATRICIA GUDELJEVIĆ, 3. R., ZDRAVSTVENA I VETERINARSKA ŠKOLA DR. ANDRIJE ŠTAMPARA, VINKOVCI

Od malih nogu pratile su me raznorazne izreke mojih ukućana poput one svima poznate „Uči i radi da bi postao netko i nešto u životu“ pa do „Sve dok kroz život nešto stječeš vlastitim rukama, nećeš biti gladan“. Dok sam bila mlađa, te riječi nisu mi predstavljale nešto posebno, no sada kako prelazim u odraslu dob, iz dana u dan sve mi jasnija postaje činjenica koliko važnost zapravo za nas ima obrazovanje. Svima nam je poznato to da je u skorije vrijeme sve više djece kojima sama riječ obrazovanje predstavlja težinu, cjelodnevno slušanje činjenica za koje smatraju da im u budućnosti neće biti značajne te razdoblje kroz koje prolaze sami, pa s osjećajem neizvjesnosti očekuju završetak školovanja. Zašto je to tako? Zašto ne bismo iskoristili svaki dan svojeg obrazovanja, bili sretnije osobe te s radošću i sjajem u očima spominjali školske dane?

Često noću prije spavanja, u tišini svojeg doma, sjednem i razmišljam ima li zapravo smisla učiti informacije koje nas ne zanimaju i koje uistinu sutra možda nikada nećemo iskoristiti te ih učimo samo kako bismo dobili dobru ocjenu, upisali se na fakultet, a već sutra sve zaboravili. Često pitanje koje mi se mota po glavi jest razmišlja li itko kako se zapravo osjećaju učenici učeći stvari za koje znaju da im sutra neće trebati i koliko je teško učiti nešto što te ne zanima. Smatram da obrazovanje u Republici Hrvatskoj treba dosta promjena te da napokon treba staviti učenika i njegove ciljeve i osjećaje ispred svega. Ponajprije, već i sama pomisao na ponedjeljak i buđenje u 6:00 sati ujutro naježe mi pada te u meni stvara nemir. Zašto boravak u školi mora biti duži od šest sati? Osmijeh i sreća na našim licima prilikom pogleda na raspored na dan u kojem imamo šest sati neprocjenjivi su. Ako već moramo duže biti u školi, zašto taj boravak ne bismo učinili zabavnijim te s više odmora? Željela bih da moji prijatelji i kolege iz razreda, kao i ja, u školu dolazimo s veseljem i bez straha hoće li danas svi profesori biti dobre volje te hoće li netko iznenada početi ispitivati. Poznato nam je kako ocjene nisu mjerilo znanja jer znanje nije jedino mjerilo koja garantira da će učenik postati dobar stručnjak i ljudsko biće s usvojenim ljudskim vrijednostima. Često upravo takvo vrednovanje stvara ogromne podjele među mladima jer ih se dijeli u različite kategorije, što mi

se uopće ne dopada. Želim da svi budemo jednaki. Sve češći su slučajevi nasilja u školama upravo zbog toga što „elitna ekipa“ ima markiranu odjeću, dok netko nema, pa zašto ne bismo i mi kroz naše obrazovanje nosili uniforme te svi bili jednaki! U današnjici u kojoj živimo, u svijetu punom bolesti i ovisnosti, ljudi i dalje misle da je najvažnija stvar novac i to stavljaju kao cilj obrazovanja. Istina je da danas sve možemo kupiti novcem. Sve osim znanja, zdravlja i ljubavi. To pokazuje koliko su nam ova tri čimbenika važna u životu. Kroz obrazovanje moramo se voditi ciljem da bez obrazovanja u 21. stoljeću ne možemo te smatram da je važno postaviti cilj što želimo od života, što želimo raditi u budućnosti i ići prema tome. Ako radimo ono što volimo, svakodnevno rano ustajanje i izvršavanje obveza neće nam predstavljati problem. Obrazovanje bih ispunila raznolikim aktivnostima koje bi učenicima bile na raspolaganju u širokom spektru, pa bi svaka individua mogla izabrati ono što će raditi s osmijehom na licu. Sam raznovrstan program upotpunila bih i izdvojenim slobodnim vremenom, druženjem s prijateljima te u ljetnim mjesecima boravkom na zraku. Osoba kao ja, puna života, znatiželjna i veliki avanturist, samo čeka školsku obavijest organiziranog školskog izleta i odlaska u drugi grad. Odlascima i izletima, razgledavanjem raznih znamenitosti, puno više će ući u naše glave nego suhoparnim čitanjem iz knjige i učenjem napamet. Željela bih da na izlete i maturance idu svi i da učenici koji nemaju mogućnosti budu novčano potpomognuti te im se kao i ostalima omogući uživanje i proživljavanje događaja koje u budućnost više nikada nećemo imati priliku ponoviti. Smatram da odrastajući zapravo shvaćamo koliko je važno biti obrazovan te da unatoč tome što nam se u dosta slučajeva činilo da je to sve samo jedno veliko ništa, trebamo shvatiti da smo bez obrazovanja mi ništa. Od malih nogu pojedincu moramo obrazovanje predstaviti kao nešto zanimljivo i izazovno te ga učiniti znatiželjnim da poseže za njim i u daljnjem životu. Znatiželjom i zainteresiranošću možemo prijeći sve prepreke koje nam se postavljaju. Ponekada prolazeći hodnicima naše škole i gledajući zabrinuta lica učenika, u glavi stvaram sliku kako bi bilo predivno kada bi svi bili sretni i s osmijehom na licu prolazili najljepše razdoblje života. Unutrašnjost škole iscrtala bih veselim i razigranim bojama te samim time podignula raspoloženje naših učenika. Umjesto pet radnih dana i dva odmora, moja škola radila bi četiri dana, peti dan bi bile slobodne aktivnosti, a dva dana odmora učenici bi provodili u krugu obitelji i punjenju baterija. Od malih nogu važno je stvaranje razumijevanja i poštovanja prema drugim osobama. Prilikom razgovora s drugom osobom prva stvar koju ću primijetiti je njegovo poštovanje drugih osoba. Vodila bih česte razgovore s grupama učenika, individualno ili u parovima, preko čega bih naglašavala važnost poštovanja, prihvaćanja u društvu te sloge. Sve te važne stvari za život iznijela bih na zanimljiv i poučan način u vremenu prije ili poslije nastave koje bi također bilo obvezno. Među predmete bih uvela što više sadržaja koji zahtijevaju komunikaciju i izražavanje, međupredmetne teme koje proširuju vidike i dopuštaju slobodu izbora, rezoniranja, diskusije i debate te oplemenjuju i opuštaju kognitivno funkcioniranje bez pritiska i opterećenja. Po meni bi idealna

osnovna škola bila sa što više sati prirodnih područja poput matematike (jer nakon napornog dana obožavam sjesti i rješavati zadatke iz matematike) te društvenih tema i područja koji daju širinu i slobodu izbora. Voljela bih pohađati školu u kojoj bi vladali prijateljski odnosi između profesora i učenika. Posebno vrijeme odvojila bi za druženja koja nadahnuju kako bih stvorila okruženje u kojemu bi se učenici mogli povjeriti svojim profesorima te otvoreno razgovarati o aktualnim problemima.

Pišući ovaj sastavak i dubljim razmišljanjem o obrazovanju i školovanju te o tome o kakvoj školi sanjam, postavljam si pitanje kakvo obrazovanje imamo mi i kakvo bih zapravo željela ja. I naravno, došla sam do zaključka kako bih htjela da je moje obrazovanje usmjereno prema ljudskoj sreći i zadovoljstvu te pokušaju ukazivanja pojedincu na smisao života te osnovne ljudske vrijednosti. **Svoje obrazovanje iz snova ukratko bih opisala s pet riječi: prijateljstvo, ljubav, razumijevanje, poštovanje i sreća. Je li to moguće u našem društvu, našoj zemlji? Rekla bih da DA ako postoje ovakve inicijative i poticaji za razmišljanje i kreiranje ideja o vlastitoj budućnosti!**

SANJAM ŠKOLU

LEA ČEPO, 3. R., IV. GIMNAZIJA „MARKO MARULIĆ“, SPLIT

Kakvu školu sanjam? To je zaista teško pitanje. Da me netko ovo pitao dok sam još bila zaigrano dijete u osnovnoj školi, vjerojatno bih rekla kako želim školu u kojoj bih se mogla igrati koliko želim, ne bih pisala zadaće i na satu bih pričala koliko želim. No sada kada sam osamnaestogodišnja učenica srednje škole, mnogo se stvari promijenilo u mojem pogledu na svijet pa tako i na školu i obrazovanje. U hrvatskim klupama godišnje prosječno sjedi 400.000 učenika, to je dakle gotovo pola milijuna mladih umova koji su još uvijek u razvoju i spremni su za oblikovanje i traženje pravog životnog puta. Škola je osnovna ćelija našeg razvoja, kako socijalizacijskog, tako i mentalnog. Ona nas uvodi u život i uči nas pravim ljudskim vrijednostima, upravo zato kada govorimo o školi kao odgojno-obrazovnoj ustanovi, „odgojno“ stavljamo na prvo mjesto. Ukratko, škola nam pruža mnogo toga i bitno je na koji je način njezin sustav uređen. Da imam moć promijeniti nešto u našim školama, promijenila bih mnogo toga ne misleći pritom samo na svoje želje, već i na želje i boljitak života ostalih učenika naše zemlje jer je ključ istinskog i ravnopravnog napretka u obrazovanju upravo u prihvaćaju i razmatranju mišljenja ostalih ljudi. Pravi lideri oni su ljudi koji cijene i uvažavaju mišljenja svojih sugrađana. A ja smatram svih nas 400.000 učenika potencijalnim liderima sutrašnjice, mi smo nova generacija, mi donosimo promjene. Od malih nogu okruženi smo mnoštvom informacija i naučili smo prihvaćati različitosti, imamo veliku intelektualno moć i ljudi na vlasti konačno bi to trebali shvatiti jer mi želimo živjeti u Hrvatskoj koja je željna vidjeti mlada lica u redovima vodećih ljudi naše države i u Hrvatskoj koja je željna drastičnih promjena. Zbog svih ovih razloga potrebna nam je potpuna promjena školskog sustava. Učenici se u klupama trebaju osjećati neopterećeno i slobodno te bih ja zato prije svega počela s promjenom učeničkih prava. Svi smo mi izloženi mnogobrojnim životnim preprekama te smo svakodnevno izloženi problemima koji zahvaćaju našu politiku i ekonomiju, ali smo bez ikakve mogućnosti da napravimo promjenu i pomognemo svojoj zemlji jer smo svi većinom maloljetni i naši se glasovi ne mogu čuti onoliko jako koliko bi trebali. Činjenica da smo maloljetni ne bi trebala značiti da ne bismo trebali imati vlastito mišljenje i da smo nesposobni dati određene savjete koji bi mogli pomoći našoj zemlji. Učenici

bi trebali imati prava da u svojoj školi mogu javno izreći svoja mišljenja bez straha da bi im netko to mogao zamjeriti. Kako bih ovo promijenila, osnovala bih „Klub učeničkih prava“ koji bi postojao u svakoj hrvatskoj školi, bez iznimaka. U tom bi klubu učenici imali priliku da se okupe zajedno sa svojim profesorima i razgovaraju o raznim problemima, bilo političke, bilo koje druge prirode koji su od nacionalnog interesa. Na taj bi način učenici imali osjećaj da se njihovi glasovi čuju te da njihova škola želi čuti njihova mišljenja i stajališta. Učenici bi također imali pravo da napišu pisma sa svim svojim prijedlozima i komentarima koja bi se slala u Hrvatski sabor te bi za njihovo čitanje bila organizirana posebna sjednica Sabora. Takav način rada također bi bio od velike važnosti hrvatskim političarima jer bi tako iz prve ruke znali kakav je dojam njihov rad ostavio na učenike i jesu li napravili dobar posao u obrazovnom sustavu ili bi se mogli malo više potruditi kako bi poboljšali živote svojih mladih sugrađana. Također bih u škole uvela obvezno volontiranje (rad za opće dobro, pomaganje starijim osobama, zajedničko čišćenje javnih površina...) kako bi učenici ostalima mogli pokazati da žele napraviti promjene i biti primjeri ostalim građanima. Uspostavila bih i „Školski politički časopis“ u kojem bi se govorilo o gorućim temama u našem društvu i našoj politici. Posljednje stranice tog časopisa bile bi posvećene pitanjima učenika koja bi bila razrađena u sljedećem izdanju. Na taj bi način učenici ostali u toku s trenutačnom situacijom u zemlji i bili bi dobro informirani o svim temama o kojima žele znati više no što im se nudi na redovitoj nastavi. Zatim bih znatno smanjila količinu gradiva koje se obrađuje jer je nepobitna činjenica da smo u školama okruženi brojem informacijama koje su zastarjele i zaista nepotrebne. Umjesto, primjerice, učenja o svakom mogućem dijelu biljne stanice, omogućila bih učenicima da imaju priliku učiti o stvarima koje će im zaista pomoći u životu (kako platiti račun u banci, kako se brinuti o vlastitim financijama ili posvetiti određeno vrijeme upoznavanju s ljudskim pravima...). U mojoj školi profesori ne bi bili gledani poprijeko, kao neki neprijatelji koji samo traže naše nedostatke, već bi bili smatrani ljudima koji nam pružaju znanje koje nam je uistinu potrebno. Odnos između profesora i učenika bio bi više prijateljski te se učenici ne bi ustručavali postavljati pitanja i učiniti pogrešku. Učenici ne bi bili zamarani savršenstvom i pogreškama koje učine na testovima, već bi iz tih pogrešaka zaista naučili nešto te bi određeno vrijeme bilo posvećeno rješavanju tih poteškoća. Riječ depresija ne bi više postojala u učeničkom riječniku jer bi svi problemi koji dolaze iz školskih klupa bili pravovremeno riješeni. **Učenici bi više vremena proveli učeći o raznim kulturama i bitkama koje su se vodile za rasnu i ljudsku ravnopravnost kako bi se u njima stvorio osjećaj zahvalnosti, suosjećanja i poštovanja prema svim ljudima. Škola je mjesto u kojem učenici provode trećinu svojega dana barem dvanaest godina. U njoj bi se trebali osjećati sigurno znajući da su njihovi prijedlozi i mišljenja razmatrani, što bi ih zasigurno motiviralo da nastave marljivo raditi i doprinostiti boljitku svoje zajednice i države u svakom pogledu, i društvenom i političkom.**

SANJAJ OTVORENIH OČIJU

MARIJA GOSPOČIĆ, 2. R., PRVA EKONOMSKA ŠKOLA, ZAGREB

Život svakoga čovjeka temelji se na njegovim snovima. Djeca trebaju snove za svoju i našu budućnost. Moramo uzeti u obzir realnost i da ne možemo vječno živjeti u svojoj glavi, nego moramo naučiti sanjati otvorenih očiju. Snovi se ne ostvaruju sami od sebe, potreban je rad i trud za njihovo ostvarenje. Nekada se čini teško, naporno, mukotrpno, iscrpljujuće, ali baš tada nemojmo odustati, makar stajali sami iza svojih snova. Stabla svake jeseni ostaju bez listova i plodova, no i dalje stoje, gola i sama, ali stoje. Nikada ne smijemo prestati sanjati svoje snove bez obzira koliko oni bili veliki i zastrašujući. Strahovi postoje da se suočavamo s njima. Koliko god oni bili zastrašujući i veliki, mogu se prebroditi. Nekada poslije kiše dolazi sunce, ali i poslije sunca dolazi kiša tako da ne znači da ćemo uvijek uspjeti u svojem naumu, no to nije razlog za odustajanje.

S obzirom na to da smo svi nesavršeni ljudi, ne možemo očekivati da živimo u utopijskom svijetu. Za napredak i uspjeh u današnjem svijetu nećemo postići puno bez znanja. Djeca biraju svoju budućnost. Nešto što možda profesori i odrasli ne znaju, a tiče se učenja u školi, jest to da smo svi naučili nešto puno više u školi. Kao učenica drugoga razreda srednje škole reći ću vam što je to zapravo. Iako bismo mi to voljeli, djeca i tinejdžeri ne žive u ravnopravnim odnosima. U školama su neizbježne uvrede, ružne riječi, šaptanje, čak i fizičko zlostavljanje. Svakako je zaustavljivo ako se s djecom od malih nogu počne raditi na poučavanju ravnopravnosti. U stvarnosti djeca ne govore puno o problemima s kojima se susreću od strane svojih vršnjaka jer se često boje, srame pa čak i zanemaruju te situacije. Nešto što trebamo imati na umu jest da djecu to iznimno osnažuje. Upravo tako rastu i izgrađuju se. Kao djeca ne radimo drugome ono što ne želimo da se radi nama jer nismo upoznati s iskvarenim i distopijskim svijetom. Razmišljamo o svojim i tuđim postupcima sami odlučujući kako želimo ili ne želimo djelovati. U školi se socijaliziramo i dotičemo temu osobe kakva želimo postati. Iz tih iskustava i problema s kojima se suočimo

i koje doživimo kao djeca stvaramo sebe kao osobu, što je ustvari pravo učenje za život. To je škola za život. Učenje za život i škola za život traju cijeli život.

Svi moramo biti ravnopravni pred profesorima bez miljenika i pojedinaca, sviđalo se to nama ili ne. Time će se učenici više truditi i postizati bolje rezultate. Voljela bih kada bi se zbog tog problema poradilo na poučavanju naših učitelja i profesora kako bi nas oni što bolje poučavali i pravedno ocjenjivali. Uvela bih dodatni predmet u koji bi ulazile debate i rasprave o općim i svjetskim problemima, o rješenjima i sl. Tako bi djeca raspravljala i razmišljala o nečemu što ih zanima, što bi razvijalo njihove moždane vijuge. Taj predmet bio bi sjajan kada bi učenici cijele škole bili izmiješani, a ne samo unutar jednog razreda. Možda čak i kada bi profesori sudjelovali. Tako bi se mogla čuti razmišljanja i onih izvan pojedinog razreda, učenika različite dobi i vjerojatno bi se sklopila nova prijateljstva i poznanstva, čime bi se mladi još više socijalizirali. Izvannastavne aktivnosti mogu biti odlične i korisne ako su obje strane voljne sudjelovati. Zbog prenatrpanosti sadržajem u srednjim školama za Državnu maturu predložila bih da se izvannastavne aktivnosti odvijaju u osnovnim školama i da se učenici što više upoznaju s raznovrsnim poslovima. Dodatna nastava u obliku instrukcija nekim bi učenicima bila vrlo korisna. Također, to je teže organizirati, ali djeci s poteškoćama u razvoju ta bi nastava bila dodatni benefit. Djeca s poteškoćama u razvoju za koju se pokaže i za koju je potvrđeno da im državna škola nije najbolja opcija, ne bi trebala dobivati izravan upis. Nekada roditelji ne žele prihvatiti tu činjenicu, pa ih upišu u državnu školu. Često se to zanemaruje pri upisima, što na kraju može prouzrokovati problem u poučavanju samoga djeteta i ostalih učenika.

Više sati tjelesnoga odgoja smatram veoma potrebnim. Djeca se općenito osjećaju bolje izvan zatvorenoga prostora i višesatnoga sjedenja. To će im biti i zanimljivije i održavat će fizičko zdravlje. Grupne radove bih u potpunosti voljela ukinuti jer u grupnim radovima lijeni učenici ostaju lijeni, a marljivi su marljivi. Iako većina misli da svi u grupi radimo zajedno i da je posao podijeljen jednako, to nije istina. Time se ništa ne postiže i mislim da učenici više razvijaju svoje znanje samostalnim istraživanjem i samostalnim radom. Na kraju, svi smo mi sami. Moramo se sami naučiti nositi s mukom i naporom. Voljela bih drukčije ocjenjivanje. Da se rad, trud, kreativnost i razmišljanje jednako vrednuju kao ispiti provjere znanja ili usmeno odgovaranje. Za ispit se može naučiti, ali to znanje neće ostati trajno. Rad i trud, razmišljanje i marljivost jednako su bitni kao ispiti na kojima se ispituje naše znanje. Postoje mnoga pravila o školskom kodu odijevanja kako se ne smije nositi provokativna odjeća, kako se treba ponašati, zašto se ne smije kasniti u školu i sl. Za takve situacije učenici su uvijek kažnjeni, ali kada je u pitanju zlostavljanje djeteta, mnogi profesori to ignoriraju, što je veoma tragično. Susrela sam se s mnogo profesora koji su izignorirali zlostavljanje učenika na satu ili hodniku, zbog toga bi se trebala posvećivati veća pažnja nasilju u školama. Kvalitetna i zdrava prehrana opće je potrebna djeci u razvoju. U jutarnjoj smjeni, za učenike koji se

rano bude, preumorni su ili ne stignu svako jutro pripremati obroke, pripremanje raznolike hrane u školi bila bi odlična olakšica i za njih i za roditelje. Možda bi bila malo skuplja, ali bi bila kvalitetnija ako se nabavlja u dogovoru s obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima. Sve povrće, voće, meso, mesne preradevine i mliječne proizvode trebalo bi nabavljati od provjerenih OPG-a. Uz roditeljski odgoj u školama je potreban školski psiholog koji bi se fokusirao na razgovor s učenicima o problemima koji ih muče i na njihovo rješavanje. On bi ih savjetovao, nekada i porazgovarao s njima ako djeca nemaju nikoga komu se mogu povjeriti. To su empatične i altruistične osobe spremne pružiti utjehu, nadu i optimizam te biti vjetar u leđa kada padnemo.

Možda sve ovo nema smisla iz tuđe perspektive, ali iz moje to je doista savršena škola u koju bih voljela ići. Uvijek moramo sanjati o boljemu. Život je prekratak da bismo trošili vrijeme na loše ili nesretne trenutke. Sanjamo u korist svih ljudi i nas samih. Sanjajmo otvorenih očiju. Ostvarujemo svoje snove, želje i potrebe. Zemlja je surovo mjesto, to je činjenica, i svi se suočavamo sa svojim problemima, no zajedno smo u ovome i zajedno možemo. Nitko ne bi trebao pobjeći od ovoga svijeta. Čovjek je društveno biće. Uvijek dajmo priliku nekome i da uči iz svojih pogrešaka. Trebala bih pisati o savršenoj školi u koju bih voljela ići, ali svi dobro znamo da takvo što ne postoji i to moramo prihvatiti. Isto tako, moramo prihvatiti da možemo stvoriti bolje i imati to na umu dokle god živimo. Raznovrsni smjerovi ljudskoga djelovanja potvrđuju nam da je čovjek onakvo biće kakvo on sam odluči da će biti. Čovjek uvijek ima slobodu izbora, čak i kada misli da nema. Nikada ne smijemo zaboraviti da se pogreške uvijek mogu ispraviti nabolje.

ŠKOLA ZA BUDUĆNOST

IVANA BRKIĆ, 1.R., MEDICINSKA ŠKOLA OSIJEK

Puna tri mjeseca virtualne nastave. Nastave bez prijatelja, profesora, bez ploče i školskog zvona. Nije lako, ali izdrživo jest. U ova tri mjeseca mnogo toga sam naučila: drugačije razmišljam o životu i budućnosti. Imam svoje mišljenje i rado ću ga iznijeti, bit ću sretna ako bilo tko prokomentira ovo moje razmišljanje.

Voljela bih da mi netko iz sustava obrazovanja kaže svoje mišljenje o mojem izlaganju. Često su nam govorili (i roditelji i profesori) da smo previše na mobitelu ili laptopu, a mi smo se ljutili. To je istina. I odjednom dođe vrijeme da su nam oni koji su nam to spočitavali, počeli „prigovarati“ kako nismo aktivni, nismo se „prijavili na Yammer“. Čudnog li vremena. Ono što je trebalo smanjiti, postade nam obveza. U redu, prihvatili smo to i shvatili da je informatika sadašnjost i budućnost. Ali pitanje je koliko smo mi pismeni. U prvom razredu osnovne škole naučili smo čitati i pisati. Papir, olovka i gumica. A što sada kad je taj školski pribor zamijenila informatika na pravi način?

Smatram da informatika treba biti obavezan predmet u školama, ali da ju ne treba strogo ocjenjivati ispočetka. I slovo „A“ se puno puta obrisalo i napisalo dok je postalo pravo „A“.

Osobno mi jako nedostaje učionica i knjiga. Čovjek je društveno biće i nije rođen da bude zatvoren u četiri zida, ali isto tako čovjek je fleksibilan i lako se prilagodi novim uvjetima. Gledati cijeli dan u laptop nije lako. Otvori, lajkaj, prepisi, riješi, uslikaj, pošalji... Sačekaj, popravi, ponovno pošalji... Razgovarati s profesorom, iznijeti svoje mišljenje, sudjelovati na satu i radionici – to je ono pravo.

Naši su se profesori maksimalno trudili olakšati nam nastavu i dati savjet i priliku da prezentiramo, učinimo i sudjelujemo. Da, shvatila sam i da je tjelesni bitan predmet, koliko smo se na tom satu psihički i fizički rasteretili. Shvatila sam da mi nedostaje miris školske knjižnice i dodir pravih korica lektire. Mislim da će se mnogi učenici složiti sa mnom. Ova mi izoliranost ne odgovara. Prije svega gubim osjećaj društvenosti, pripadnosti, gubim priliku da se izborim za sebe i svoje ciljeve.

Volim učiti i postizati rezultate. Želim u naš školski laboratorij, ne želim virtualne vježbe. Volim osjetiti pribor, želim naučiti svoje buduće zanimanje. Škola na daljinu možda olakšava obrazovanje. Internet nam daje mnoge sadržaje za razne školske projekte. Sve nam je dostupno bez puno truda i vremena i to je izvrsno. Učionica i boravak u njoj – to je ono što nas zbližava i povezuje, uči prijateljstvu i zajednici, ali isto tako i različitostima. Daje nam priliku da upoznamo ljudske vrline i mane, a time i da postanemo bolji ljudi. Posjetila sam i virtualno kazalište i virtualne galerije, lijepo je to, ali za mene je ljepše osobno sjesti u četvrti ili peti red i gledati uživo glumce ili pogledati sliku i skulpturu neke galerije šetajući s prijateljicom. U kombinaciji i jedna i druga nastava imaju budućnost, samo ih treba uskladiti.

Smatram da je za ovu temu najvažnije pitanje školskih predmeta. Treba li nam toliko općih predmeta ako smo već izabrali zanimanje? Mislim da bi nam puno više trebalo stručnih predmeta i prakse. U redu je, treba mi i hrvatski, matematika i geografija, samo mora li biti to gradivo tako opširno? Ja želim naučiti svoje zanimanje što bolje jer bih voljela taj posao raditi i voljela bih da se o tome malo razmisli. Nisam za ukidanje ocjena jer mislim da svatko treba biti nagrađen za svoj trud. Uvela bih još neke promjene što se tiče nastave. Treba nas naučiti kako razmišljati i donositi zaključke, a ne štrebati: uvela bih više natjecanja iz nastavnih predmeta, sportskih aktivnosti, radionica i grupnih zadataka, i to ne zbog uspjeha, koliko zbog druženja i komunikacije. Tako ćemo izgraditi sebe i svoj stav.

Trebamo naučiti cijeniti sposobnije i pomoći slabijima jer tako ćemo postati lanac, a svaki lanac sastavljen je od karika i najslabija karika puca. Školu zamišljam kao mjesto zadovoljstva, a ne straha. Škola je drugi dom, a učenici i profesori druga obitelj. Zidovi u školi ne moraju biti ružičasti, ali atmosfera treba biti vedra.

ŠKOLA ZA ZDRAV ŽIVOT

DORA JURIC IHAS, 2.R., X. GIMNAZIJA "IVAN SUPEK", ZAGREB

Ima mnogo toga što bih voljela promijeniti, ideja koje bih htjela oživititi, no ne činim to jer ih moram zapostavljati i zakopavati kako i sama ne bih ostala zakopana glomaznim gradivom škole. Ponekad mi se čini da je sve to velika tvornica, a da smo mi učenici samo roboti u izradi u koje se nasilno pokušava ugurati što više podataka. Kao da je cijelo školovanje samo vrtnja na traci pod zagušljivim smogom. Zato mislim da je glavna stvar koja bi se trebala uvesti u obrazovanje više ljudskosti. Neka kreativnija strana, s vlastitim promišljanjem o stvarima, ne samo bezukusno štrebanje podataka.

Na primjer na satovima Glazbene umjetnosti svatko bi imao instrument kojim bi se posvetio. Kroz to naučile bi se note i akordi, razvijao sluh te bi se na puno lakši i pamtljiviji način naučila djela velikih skladatelja i potrebna teorija. Izbjegavalo bi se suho štrebanje podataka, učilo bi se kroz praksu i stekla bi se korisna vještina. Umjetničko izražavanje jedna je od ključnih stvari potrebnih za razvoj ljudskog duha, kao i nagonska potreba za izražavanjem, a suho bubanje činjenica koje mnogi ionako neće zapamtiti potpuno proturiječi tome.

Škola bi imala predmet zvan Čitanje na kojem bi se cijeli školski sat radilo upravo to; čitalo. Učenici bi po volji izabrali roman i na timga satovima čitali te po želji zapisivali svoja razmišljanja. Na taj način bi se potaknula ljubav prema čitanju i učenici bi dobili vremena da se odmore od žustrog tempa škole i dopuste mašti da proradi. Razvijanjem mašte i kreativnosti također se razvija sposobnost samostalnog zaključivanja i poboljšava se pamćenje. Učenici bi također svakodnevno proširivali svoj vokabular i sa sigurnošću otkrili zanimanja za mnoge nove teme i oblikovali svoj pogleda na svijet.

I najvažnije; predmeti bi se mogli samostalno birati. Neki bi naravno bili obavezni (npr. Hrvatski, Matematika, Engleski, Fizika...), no ostale bi učenici samostalno birali prema željenom budućem zanimanju. Pod ruku s time, škola bi imala veći izbor predmeta koji bi se uže opredjeljivali za određena područja. Takvim načinom učenici bi puno brže mogli početi stjecati znanje i praksu te se također bolje

koncentrirati, posvetiti pažnju i energiju željenom, umjesto da spomenuto potroše na „učenje” predmeta u kojima ne vide budućnost.

Ipak, bez obzira koliko se reformi uvede, sve će ostati isto ako se u školi ne nađe više razumijevanja da učenici imaju vlastite živote izvan nastave i da će ako im se to vrijeme zaguši nepotrebnim činjenicama, izgubiti svaku ambiciju koju su do tada imali. Sanjam mnogo toga što bi se moglo promijeniti u školi, ali najviše od svega sanjam školu koja neće sprječavati učenike da sanjaju.

POGOVOR

MARIO BAJKUŠA, VANJA KOŽIĆ KOMAR, DIVNA ROGIĆ

Dvije tisuće četrismo trideset i pet dana. Otprilike toliko provedemo u osnovnoj i srednjoj školi. Neki više, neki manje, no i dalje je to značajno razdoblje u našem životu. Zbog toga je važno čuti, zapravo stalno slušati, što o školi misle učenice i učenici koji trenutačno provode svoje školske dane. To je osobito važno poslušati u vrijeme kada je cijeli svijet, pa tako i škole, doživio nikad prije viđenu promjenu koja je uzrokovana pandemijom koronavirusa.

Ideja za poziv srednjoškolcima „Sanjam školu“ nastala je u vrijeme kada su škole bile zatvorene i prebačene u virtualno okruženje, kada se nastava iz učionica prebacila na različite digitalne alate, skupine na aplikacijama za komunikaciju, kada su udžbenici zamijenjeni različitim digitalnim materijalima. Upravo u to vrijeme postavilo se pitanje kakvu to školu mladi sanjaju sada kada u školu ne idu, što im nedostaje od „normalne“ nastave, a što bi zadržali od virtualne nastave sada kada su je osjetili, u kakvu bi školu ponovno htjeli ići. Njihovi su nas radovi vratili u naše školske dane i podsjetili, nažalost, na mnoge probleme koji desetljećima ostaju isti, kao da smo i sami povjerovali u to da drugačije ne može. Stoga i ne čudi da mnogi mladi pesimistično navode kako ih za mišljenje nitko ne pita, a i oni koji pitaju, često slušaju, ali ne čuju. Njihovi su nas radovi podsjetili i na mnogo toga lijepog što nam škola donosi, čega smo možda i svjesniji sada kada se ona odvijala unutar zidova naših domova: smijeh, zagrljaji, prijateljstva, odnosi, podrška, druženje, zajedničko odrastanje i učenje.

Njihovi snovi predstavljeni su na prethodnim stranicama. Ovdje nam je želja navesti samo neke točke koje su zajedničke radovima koji su pristigli na poziv, s nadom da će ove poruke doći do što većeg broja drugih učenika/ica, roditelja, učitelja/ica, a najviše donositelje odluka; s nadom da je pred nama vrijeme promjene, pri čemu će se učenike slušati, ali i čuti te napokon i započeti s toliko potrebnim promjenama.

Ovo su njihovi odgovori na pitanje kakvu školu sanjaju.

ŠKOLA SUSRETA. Škola koja nije samo mjesto učenja, već i susreta s drugima, od kolega i kolegica do učitelja i učiteljica.

ŠKOLA RAVNOPRAVNOSTI. Škola koja će živjeti ravnopravnost, što će se ogledati u tome da nema miljenika i miljenica kojima se nešto oprašta dok se prema drugima trenira strogoća do toga da se ravnopravnost i vizualizira kroz nošenje uniformi kako se ne bi isticao socioekonomski status učenika.

ŠKOLA KRITERIJA. Učenici žele kriterije, žele da budu jasni, da budu javni, da budu njima objašnjeni i da ih se učitelji pridržavaju. Arbitrarnost kriterija je nešto što učenike odbija od sustavnijeg učenja i zalaganja jer nisu sigurni što učitelj traži od njih, ali i što je temeljna svrha određenog predmeta ili nastavne jedinice. Škola kriterija je u

suglasju sa školom ravnopravnosti jer su pravila igre svima poznata i jasna i prema svima se jednako primjenjuju.

ŠKOLA IZBORNOSTI I PRILAGODLJIVOSTI. Svaki učenik ima svoje odgojno-obrazovne potrebe i iako se učenici slažu da trebaju postojati neki zajednički predmeti, isto tako izražavaju želju za školom koja će biti prilagodljivija nekim njihovim značajkama. Prije svega se to odnosi na izbor predmeta i izvannastavnih aktivnosti.

ŠKOLA PRAKTIČNOSTI. Učiti o životu, prvoj pomoći, samoobrani, kuhanju, čišćenju, plaćanju računa, o politici i općenito druge životno važne stvari samo su neke teme koje bi učenici voljeli više vidjeti u školama.

ŠKOLA OSJEĆAJA I LJUDSKOSTI. Na kraju, što je možda i najvažnije, učenici žele učiti o odnosima, o mentalnom zdravlju i o tome kako biti bolja osoba. U nekoliko radova iskazana je želja da se više razgovara o nekim moralnim pitanjima koja muče mlade osobe, ali i pitanjima koja su aktualna u društvu i njihovu okruženju.

